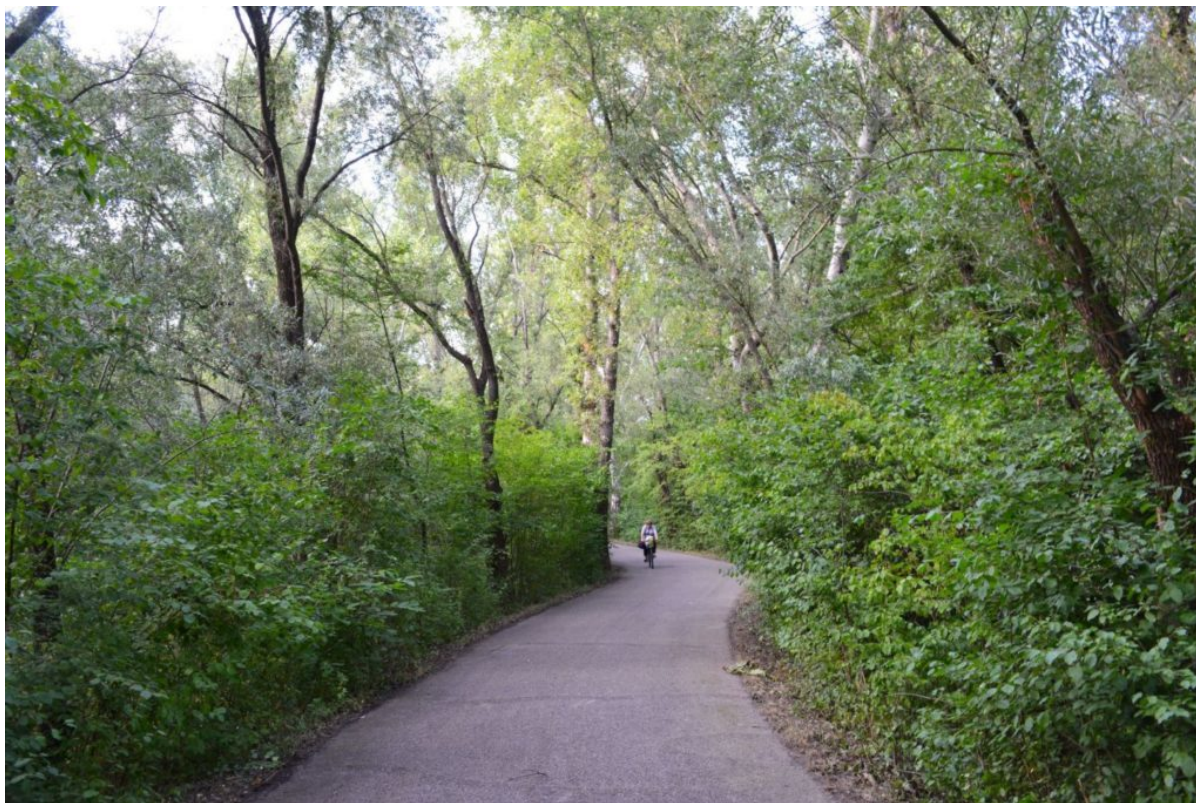

Náučný chodník Malá vrbina

Kraj:	Trnavský
Okres:	Piešťany
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus MHD Piešťany, Sídliisko Juh, VÚRV/SZŠ
Východisko:	Piešťany, Bratislavská ul., oproti supermarketu na juhovýchodnom okraji sídliska Adama Trajana
Trasa:	Piešťany, Bratislavská ul.: z okraja sídliska Adama Trajana lesom na juh k poliklinike
Dĺžka, prevýšenie:	0,7 km, žiadne prevýšenie
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	2
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, environmentálne

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2014

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Pro Civitate – Spoločne pre Piešťany, Kláštorská 18, 921 01 Piešťany

Poznámka: Trasa vedie po asfaltovej cestičke a je bezbariérová.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Obsah informačných panelov je dobre využiteľný a na niektorých miestach je možné robiť botanické pozorovania. Vhodné tiež ako exkurzná lokalita.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Piešťany. Okresné a významné kúpeľné mesto v Dolnovážskej nive – podcelku Podunajskej pahorkatiny – prevažne na pravom brehu Váhu, do ktorého na území mesta ústi sprava potok Dubová a Biskupický kanál a zľava Piešťanské rameno, vytvárajúce Kúpeľný ostrov; pod mestom je na ňom vodná nádrž Slňava. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1113. Dejiny mesta sú úzko späté s rozvojom kúpeľníctva v 16. storočí – prvá správa o kúpeľoch je z roku 1549. Ich vznik a rozvoj súvisí s prameňmi sírnato-hydrouhličitanových, vápenato-horčíkových, sírnych, hypotonických teriem s teplotou 67 – 69 °C, vyvierajúcich v južnej časti Kúpeľného ostrova medzi Váhom a Piešťanským ramenom pozdĺž tektonických zlomov na kontakte Karpát (Považského Inovca) a Panónskej panvy (Dolnovážskej nivy) z hĺbky 2 km. Vzniká pri nich kúpeľná osada Teplice. V roku 1642 vyšla báseň Adama Trajana Benešovského, farára v Drahovciach, oslavujúca „uzdravujúce piešťanské kúpele na rieke Váh“ – Saluberrimae Pistinienses Thermae ad fluvium Vagum. Ešte v 18. storočí sa na kúpele používali iba jamy vykopané v zemi. Prvé murované kúpeľné budovy dal nad prameňmi postaviť začiatkom 19. storočia Jozef Erdődy v klasicistickom štýle, od roku 1923 známe ako Napoleonské kúpele. V roku 1889 dostala kúpele od rodiny Erdődyovcov do prenájmu firma Alexander Winter a synovia, ktorá za zaslúžila o najväčší rozkvet kúpeľov i mesta a ich spropagovanie vo svete. Mesto sa stalo medzinárodným strediskom liečby reumatických chorôb (sídlí tu Národný ústav reumatických chorôb) – kúpele sú zamerané na liečbu chorôb pohybových ústrojov a nervových chorôb, patria medzi najvýznamnejšie v Európe svojho druhu a sú známe na celom svete. Na liečbu sa okrem vody z termálnych prameňov, dnes zachytených studňami Trajan, Patria, V1 a V4, a rehabilitačných a i. procedúr používa aj sírne bahno (peloid), vznikajúce chemickými a biologickými procesmi v sedimentoch Váhu za pôsobenia termálnych výverov v dolnej časti Piešťanského ramena a upravované v nádržiach procesom dozrievania a regenerácie s rôznymi chemickými a biologickými reakciami, čím získava maslovitú konzistenciu a ocelovo modrú až čiernu farbu. K mnohým umelecko-stavebným pamiatkam v meste patrí napr. funkcionalistický železobetónový Kolonádový most arch. Emila Belluša z roku 1933, najdlhší krytý most na Slovensku, a Dom umenia Ferdinanda Milučkého z roku 1979 na okraji mestského parku blízko Váhu.

Malá Vrbina. Lesný fragment pôvodnej prírodnej krajiny na južnom okraji Piešťan, asi 2,2 km od ich centra, pozdĺž hlavnej cesty na Leopoldov medzi sídliskom Adam Trajan a poliklinikou. Ide o posledný zvyšok lužného lesa na území mesta, ktoré na riečnych náplavoch v nive Váhu s jeho ramenami a mokradami v depresiách bývali prevažujúcim spoločenstvom, prispôbeným častým záplavám počas povodní. K vzácnym druhom, vyskytujúcim sa v Malej vrbine, patrí napr. orchidea krušík širokolistý

(*Epipactis helleborine*), mlok bodkovaný (*Lissotriton vulgaris*) či kúdelníčka lužná (*Remiz pendulinus*). Pre blízkosť k mestu a jeho charakter je územie atakované a ohrozované premenou na rekreačnú a oddychovú zónu.

Vodná nádrž Sĺňava. Priehradné jazero na rieke Váh medzi Piešťanmi a Drahovcami v Dolnovážskej nive – podcelku Podunajskej pahorkatiny –, prvok vodného diela Madunice-Drahovce, súčasť Vážskej kaskády (viac pozri v texte k náučnému chodníku Milochov). Jej názov súvisí s vysokým počtom slnečných dní za rok v tejto oblasti. Hať v Drahovciach bola vybudovaná v roku 1959. Jazero dlhé vyše 6 km, s primárnym účelom akumulácie vody pre madunickú hydroelektrárň, zatopilo nivné lúky a lužné lesy pri Váhu a jeho ramenách. Pre zlepšenie hniezdnych podmienok vodného vtáctva bol v nádrži vybudovaný Vtáčí ostrov, ktorý je dnes hniezdiskom rybára riečneho a viacerých druhov čajok. Nádrž sa stala dôležitou odpočinkovou stanicou na migračnej ceste vtákov a jedným z najdôležitejších zimovísk vtáctva na Slovensku. Preto na ochranu vodného vtáctva a vodných biocenóz bolo jeho územie v roku 1980 vyhlásené za chránené – tvorí **chránený areál Sĺňava**, ktorý je zároveň rovnomenným chráneným vtáčim územím (súčasť sústavy Natura 2000). Nádrž slúži aj ako zásobáreň vody pre atómové elektrárne v Jaslovských Bohuniciach. Má aj s okolím i rekreačnú funkciu (cyklotrasa, vodný vlek, vyhlídkové plavby...).

Adam Trajan Benešovský (1586 - 1650). Český exulant, pôvodne evanjelický pastor vo Vimperku, po bitke na Bielej hore v roku 1620 odišiel z Čiech do Uhorska (Šoproň, Žilina, Drahovce, kde sa stal správcom farnosti). Písal poéziu i prózu – náboženskú, historickú aj autobiografickú – v latinskom jazyku. Významným je jeho autorstvo oslavnej básne *Saluberrimae Pistinienses Thermae ad fluvium Vagum* („uzdravujúce piešťanské kúpele na rieke Váh“), ktorá vyšla v roku 1642 v Trenčíne. Prvá časť jej názvu je vpísaná na priečelie Kolonádového mosta v Piešťanoch zo strany mesta. Báseň má okrem umeleckej aj historickú a dokumentárnu hodnotu, keďže je v nej mnoho dobových informácií o prírode, osídlení Piešťan i okolia a kúpeľoch. Po A. Trajanovi je v Piešťanoch pomenovaná studňa najvýdatnejšieho kúpeľného prameňa a najväčšie sídlisko, v mestskom parku je jeho socha od L. E. Polláka a pamätná tabuľa.

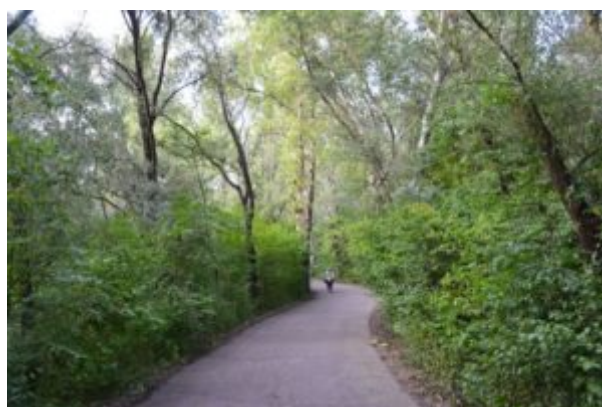
Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Ipľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Ipľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hlíny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na eróznodenuďačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), prolúviálnych kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) zníženín a (zalesnených) vyvýšenín a náhlymi (pravouhlými) zálohami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska,

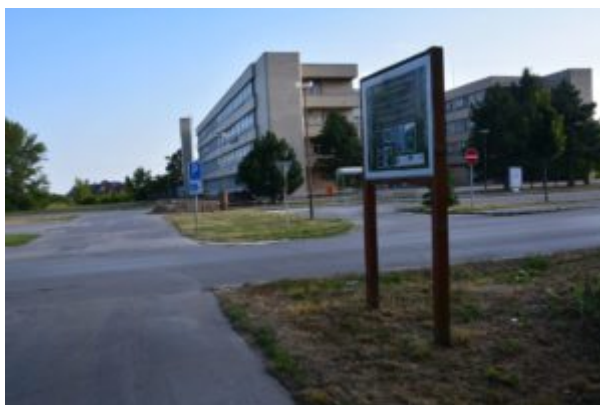
Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipel'ská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černoziemí a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejnín tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Malé biocentrum veľkého významu
2. Útočisko vzácnych druhov

Panely v teréne nie sú číslované.

Náučný chodník Malá vrbina
 :: útočiště vzácných druhů ::

Oblast je geomorfologicky a ekologicky velmi rozmanitá, která poskytuje ideální podmínky rozvoje vzácných druhů rostlin a živočichů. Vzhledem k tomu, že se jedná o území s vysokou ekologickou hodnotou, je vhodné zde realizovat projekt naučného chodníku, který by umožnil návštěvníkům poznat a ocenit tuto unikátní přírodu.

Na území naučného chodníku je zastoupeno více vzácných druhů rostlin a živočichů, které jsou ohrožené vyhubením. Vzhledem k tomu, že se jedná o území s vysokou ekologickou hodnotou, je vhodné zde realizovat projekt naučného chodníku, který by umožnil návštěvníkům poznat a ocenit tuto unikátní přírodu.

Významné vzácné druhy rostlin a živočichů, které se nacházejí na území Malé vrbiny:

Projekt je financován z prostředků Evropské unie a Státního fondu životního prostředí ČR.

